företagarna

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Stockholm	Vår referens	Dnr
2026-11-02	Lise-Lotte Argulander	S2026/01524

Remissvar

Promemorian Sjukpenninggrundande inkomst för personer med inkomst av näringsverksamhet

Företagarna har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Företagarna tillstyrker förslagens huvudsakliga inriktning att sjukpenninggrundande inkomst för personer med inkomst av näringsverksamhet i större utsträckning ska baseras på historiska och verifierbara inkomstuppgifter. En historisk huvudregel kan öka förutsebarheten, minska beroendet av svårförutsägbara individuella bedömningar och skapa förutsättningar för kortare handläggningstider.

Företagarna kan däremot inte tillstyrka att historiska skatteuppgifter görs i princip exklusiva för den berörda gruppen. Modellen behöver kompletteras med en begränsad alternativregel som den försäkrade själv kan begära när det historiska underlaget uppenbart inte speglar en aktuell, varaktig och verifierbar inkomst. En sådan ordning ligger i linje med den modell som Företagarna tidigare har förordat i remissyttrandet över SOU 2023:30 och som byggde vidare på SOU 2021:98.

Företagarna anser sammanfattningsvis att regeringen bör:

- införa en historisk huvudregel, men komplettera den med en tydligt avgränsad alternativregel på den försäkrades begäran,
- säkerställa att legitima skattemässiga dispositioner inte får oproportionerliga och oförutsebara effekter på SGI,
- införa en övergångslösning när uppbyggnadsskedet upphör,
- genomföra en fördjupad individbaserad konsekvensanalys före ikraftträdandet,
- säkerställa samordnad och tidig information från Försäkringskassan och Skatteverket, samt

- följa upp reformen efter två år med särskilt fokus på småföretagare, kvinnor, kombinatörer och företagare med varierande inkomster,
- i den fortsatta beredningen analysera en särskild historisk beräkningsregel för ägare som arbetar i och är ensam anställd i eget aktiebolag.

Om Företagarna

Företagarna företräder över 60 000 företagare i hela landet och i samtliga branscher. En stor del av medlemsföretagen är små och ägarledda företag med få eller inga anställda och begränsade administrativa resurser. För dessa företagare är ett enkelt, begripligt och förutsebart socialförsäkringssystem särskilt viktigt. Den som driver ett litet företag kan sällan skilja den privata ekonomin från företagets förmåga att klara sjukdom, föräldraledighet eller annan frånvaro på samma sätt som en anställd i en större organisation.

Företagarnas övergripande utgångspunkter

Det ska vara lika naturligt att driva företag som att vara anställd. Socialförsäkringssystemet måste därför vara anpassat även till företagarnas villkor. Företagsform bör inte i sig avgöra möjligheten till ett rimligt och förutsebart försäkringsskydd. Samtidigt bör det finnas en tydlig koppling mellan inbetalda socialavgifter, arbetsinkomst och de förmåner som kan betalas ut.

Företagarna har i tidigare remissyttranden förespråkat att SGI i första hand ska beräknas utifrån faktiska historiska inkomster. I remissyttrandet över SOU 2023:30 framhöll Företagarna att en historisk huvudregel skapar bättre möjligheter till automatisering och förutsebarhet. Företagarna motsatte sig samtidigt en ordning där Försäkringskassan alltid ska göra två parallella beräkningar i syfte att maximera ersättningen. Vår linje var i stället en huvudregel baserad på historisk inkomst och en alternativregel som kan användas när den försäkrade begär det och kan visa ett mer rättvisande underlag.

Den nu remitterade promemorian tar ett viktigt steg i denna riktning, men går enligt Företagarnas bedömning för långt åt andra hållet genom att i praktiken avskaffa möjligheten att beakta aktuell eller förväntad inkomst för den nya huvudgruppen. Förenkling får inte innebära att en uppenbart missvisande historisk inkomst låses fast som försäkringsunderlag.

Förslagens positiva delar

Historisk inkomst som huvudregel

Företagarna tillstyrker att fastställda och verifierbara inkomstuppgifter används som huvudregel. Modellen gör det lättare för företagaren att på förhand förstå vilket underlag som kommer att ligga till grund för SGI. Det minskar beroendet av individuella prognoser och efterhandsbedömningar och ger bättre förutsättningar för en enhetlig rättstillämpning.

Minskad administration och kortare handläggning

Dagens handläggning av SGI för egenföretagare och kombinatörer är manuell och utredningskrävande. Ett mer standardiserat underlag kan minska behovet av kompletteringar och frigöra tid både för företagaren och Försäkringskassan. Detta är särskilt viktigt för små företag där administrationen normalt utförs av företagaren själv.

Valet mellan senaste överskottet och tidigare genomsnitt

Företagarna är positiva till att SGI enligt huvudregeln bestäms till det högsta av det senaste fastställda överskottet och genomsnittet av de två föregående beskattningsårens förekommande överskott. Regeln ger ett visst skydd mot att ett enstaka svagt senaste år får fullt genomslag.

Företagarna
Adress: Rådmansgatan 40 113 57 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00

Prisbasbeloppsuppräkning och skyddade frånvaroperioder

Företagarna tillstyrker att äldre inkomster räknas om med hänsyn till prisbasbeloppets förändring. Företagarna är även positiva till att vissa socialförsäkringsförmåner vid familje- och närståendeledighet kan likställas med inkomst av näringsverksamhet. Legitima frånvaroperioder bör inte i sig urholka framtida försäkringsskydd.

Kombinatörer

Företagarna tillstyrker inriktningen att kombinatörers anställningsinkomst ska bestämmas till det högsta av de senaste tolv månadernas anställningsinkomst eller den inkomst som kan antas bestå tills vidare. En tydligare regel för anställningsdelen är motiverad. Det är samtidigt viktigt att samspelet mellan anställningsinkomst och näringsinkomst beskrivs tydligt i rättslig vägledning och i ett lättillgängligt beräkningsverktyg.

Företagarnas invändningar och ändringsförslag

En begränsad alternativregel måste införas

Företagarnas huvudsakliga invändning är att promemorian avstår från en alternativregel för aktuell eller förväntad inkomst. Promemorian motiverar detta med att en sådan regel skulle minska möjligheten till automatisering, medföra fortsatt osäkerhet och förlänga handläggningen.

Dessa skäl är relevanta, men inte tillräckliga. SGI ska ge skydd vid ett faktiskt inkomstbortfall. Om historiska skatteuppgifter uppenbart har blivit missvisande kan en helt sluten historisk modell leda till att försäkringsskyddet inte längre motsvarar företagets aktuella och varaktiga intjäningsförmåga. Det gäller exempelvis en företagare som efter svaga uppstartsår har fått en stabil orderstock, höjt priserna, ställt om verksamheten eller nått varaktig lönsamhet.

Företagarna föreslår därför att den historiska beräkningen ska vara huvudregel, men att företagaren ska kunna begära en alternativ prövning när den historiska beräkningen uppenbart avviker från aktuell och varaktig inkomst. Det ska inte vara fråga om två automatiska parallellberäkningar. Den alternativa prövningen ska initieras av företagaren och underlaget ska vara verifierbart. Relevanta underlag kan exempelvis vara beslut om preliminär skatt, löpande bokföring, ingångna avtal, orderstock eller intyg från redovisningskonsult eller revisor.

En sådan konstruktion ligger nära den modell som Företagarna tidigare har förordat: en enkel historisk huvudregel och en alternativregel för särskilda fall. Den bevarar huvuddelen av förenklingsvinsten och minskar samtidigt risken för materiellt orimliga resultat.

Skattemässiga dispositioner får inte skapa ett dolt försäkringsbortfall

Förslaget innebär att deklarerat överskott av aktiv näringsverksamhet får en mer direkt betydelse för SGI. Periodiseringsfond, expansionsmedel och andra skattemässiga dispositioner är legitima verktyg för resultatutjämning, investeringar och likviditetsplanering. Ett skattemässigt rationellt beslut kan med den föreslagna modellen få en socialförsäkringsrättslig kostnad som företagaren inte känner till när deklarationen lämnas.

Företagarna anser att regeringen i första hand bör analysera om vissa dokumenterade dispositioner kan återläggas eller om ett särskilt justerat överskott kan användas. Om regeringen inte går vidare med en sådan lösning måste Försäkringskassan och Skatteverket åtminstone få ett gemensamt och uttryckligt uppdrag att informera om SGI-effekterna innan de nya reglerna börjar påverka deklarationsbeslut.

Övergången efter uppbyggnadsskedet behöver regleras

Företagarna är positiva till att reglerna om uppbyggnadsskede lämnas oförändrade. Däremot kan övergången efter 36 månader bli alltför abrupt. Historiken kan då i huvudsak bestå av uppstartsår med låga eller negativa resultat, trots att verksamheten vid övergångstidpunkten är stabil och lönsam.

Regeringen bör därför införa en övergångsregel eller annan skyddsregel som förhindrar att uppstartsår omedelbart pressar ned SGI när uppbyggnadsskedet upphör. Frågan bör belysas med konkreta typfall.

Konsekvensanalysen är otillräcklig för enskilda företagare

Promemorians slutsats att gruppens samlade SGI och statens utgifter väntas bli ungefär oförändrade visar inte hur reformen påverkar enskilda. Vinnare och förlorare kan ta ut varandra på totalnivå, samtidigt som vissa företagare får betydande försämringar. Det saknas tillräcklig redovisning av hur många som får sänkt respektive höjd SGI och hur stora förändringarna kan bli.

Konsekvensanalysen bör kompletteras med en uppdelning efter företagsålder, bransch, kön, företagsform, inkomstvariation och användning av periodiseringsfond eller expansionsmedel. Den bör även innehålla typfall för bland annat snabbväxande konsultverksamhet, handelsföretag med ett investeringsintensivt år, lantbruk med stora årsvariationer, kombinatörer samt företagare som varit föräldralediga.

Bolagsformsneutraliteten kvarstår som ett olöst problem

Förslaget omfattar främst personer med inkomst av enskild näringsverksamhet och handelsbolag. Företagare som arbetar i eget aktiebolag behandlas i huvudsak som anställda och får sin SGI bestämd med utgångspunkt i lönen från bolaget. Skillnaderna mellan företagsformer består därmed.

Företagarna har i tidigare remissyttranden framhållit att socialförsäkringssystemet bör vara enkelt och förutsebart för företagare och så långt möjligt neutralt i förhållande till företagsform. Denna ståndpunkt kvarstår.

Företagarna lämnar därför följande förslag som en vidareutveckling av dessa principiella utgångspunkter.

Företagarna anser att regeringen i den fortsatta beredningen bör analysera förutsättningarna för en särskild historisk beräkningsregel för en person som har bestämmande inflytande över ett aktiebolag, arbetar i bolaget och är bolagets enda anställda. En sådan regel bör utgå från faktiskt utbetald lön som redovisats i arbetsgivardeklaration och för vilken arbetsgivaravgifter har betalats. Ett alternativ som bör övervägas är att SGI bestäms med ledning av den redovisade lönen under de senaste tolv månaderna och, när det är mer representativt, ett genomsnitt av tidigare års redovisade lön från bolaget.

Även en sådan modell bör kunna kompletteras med en begränsad alternativregel på den försäkrades begäran när den historiska lönen uppenbart inte motsvarar en aktuell, varaktig och verifierbar lönenivå. Vid en alternativ prövning bör den högre lönen ha betalats ut och redovisats i arbetsgivardeklaration under en tillräckligt sammanhängande period eller annars vara fastställd genom bindande beslut och styrkas av bolagets varaktiga ekonomiska förmåga. Enbart ett beslut av ägaren att framöver betala ut en högre lön bör inte vara tillräckligt. Bolagets resultat eller utdelning bör inte automatiskt läggas till grund för SGI, eftersom aktiebolaget är en egen juridisk person och utdelning inte utgör ersättning för arbete.

I detta sammanhang bör man också beakta soloföretagare verksamma i aktiebolag som är kombinatörer, alltså som kombinerar företagandet med inkomster från anställning eller pension. Runt 230 000 av fåmansföretagen hade 2023 noll anställda, och ytterligare drygt 160 000 fåmansföretag hade 1-4 anställda, enligt regeringens beräkningar i lagrådsremiss 22 maj 2025. Närmare statistik om hur många av soloföretagarna i fåmansföretag som är kombinatörer presenteras inte, men det är sannolikt att en betydande andel har andra inkomstkällor än lön från sitt fåmansföretag, vilket kan göra beräkningen av SGI otydlig.

Företagarna lämnar detta som ett kompletterande förslag för den fortsatta beredningen och inte som ett villkor för att genomföra den nu föreslagna historiska huvudregeln. Syftet är att regeringen, med bibehållen koppling mellan avgiftsbelagd arbetsinkomst och socialförsäkringsförmåner, tar nästa steg mot ett mer bolagsformsneutralt trygghetssystem.

Uppföljning och information

Företagarna föreslår att reformen följs upp två år efter ikraftträdandet. Uppföljningen bör omfatta:

- handläggningstider och graden av automatisering,
- antal omprövningar och överklaganden,
- antal ändrade beslut och återkrav,
- förändringar i ersättningsnivåer för olika grupper,
- effekter för kvinnor och män, samt
- effekter för småföretagare och företagare med varierande inkomster.

Försäkringskassan och Skatteverket bör dessutom ges ett gemensamt uppdrag att ta fram tydlig information och ett enkelt digitalt beräkningsstöd. Informationen måste finnas innan företagare fattar skatte- och deklarationsbeslut som kan påverka framtida SGI.

Företagarnas ställningstagande

Företagarna tillstyrker den historiska huvudregeln, prisbasbeloppsuppräkningen, inriktningen för kombinatörers anställningsinkomst och möjligheten att beakta vissa skyddade frånvaroperioder. Företagarna avstyrker att den historiska modellen görs absolut för den nya huvudgruppen.

Förslaget bör kompletteras med en begränsad och tydligt reglerad alternativregel på den försäkrades begäran när historisk inkomst uppenbart avviker från aktuell, varaktig och verifierbar inkomst.

Företagarna begär vidare att regeringen inför en övergångslösning efter uppbyggnadsskedet, analyserar hur skattemässiga dispositioner kan neutraliseras eller mildras, kompletterar konsekvensanalysen och föreskriver tydlig information och uppföljning.

Företagarna anser därutöver att regeringen i den fortsatta beredningen bör analysera en särskild historisk beräkningsregel för ägare som arbetar i och är ensam anställd i eget aktiebolag. Frågan bör beredas separat och med utgångspunkt i faktiskt utbetald och avgiftsbelagd lön. Detta kompletterande förslag påverkar inte Företagarnas tillstyrkande av promemorians huvudsakliga inriktning.

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef

Lise-Lotte Argulander
Näringspolitisk expert

Företagarna
Adress: Rådmansgatan 40 113 57 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00